Stichting Expertisecentrum Pedagogische Kwaliteit Kinderopvang

Jaarverslag 2022

Het Expertisecentrum Kinderopvang werkt in het belang van het zich ontwikkelende kind aan de pedagogische kwaliteit van kinderopvang.

Van, voor én met de sector

Expertisecentrum Kinderopvang
Pedagogische kwaliteit

2022 in het kort

2022 was een spannend jaar! De bekostiging van het Expertisecentrum Pedagogische Kwaliteit Kinderopvang is dit jaar volledig afhankelijk van de vrijwillige bijdrage van de sector. En dat is gelukt! In totaal hebben 98 kinderopvangorganisaties bijgedragen. En samen met het nog resterende budget van de startsubsidie van het ministerie van SZW hebben we daarmee een mooi resultaat neer kunnen zetten.

In 2022 is de kennisbasis uitgebreid met drie nieuwe onderwerpen: diversiteit en inclusie, positieve ondersteuning en groepsdynamiek. Alle nieuwe wetenschappelijke bronnen en praktijkvoorbeelden zijn beschikbaar gemaakt in de digitale databank. De tools, de praktische handvatten waarmee pedagogisch coaches direct aan de slag kunnen in hun organisatie, zijn deels afgeschermd achter een slotje en alleen beschikbaar voor organisaties die bijdragen aan de bekostiging van het Expertisecentrum. De digitale bibliotheek is uitgebreid met een overzicht van lopend en recent afgerond relevant wetenschappelijk onderzoek.

De ontwikkelde kennis is ook actief aangeboden door middel van webinars en pedagogisch practica. En door middel van het Kennisspel, dat in de maand november beschikbaar is gesteld aan pedagogisch coaches, - beleidsmedewerkers, - professionals en gastouders.

Het zelfevaluatie-instrument Pedagogische praktijk in Beeld (PiB) is de gebruiksvriendelijker gemaakt. Er zijn extra functionaliteiten toegevoegd in het beheer voor de gebruikers. Ook is er hard gewerkt aan de inhoudelijke doorontwikkeling naar PiB2.0, een vernieuwde versie van PiB.

In de zomer van 2022 is een reflectieproces op de afgelopen periode gestart: houden we ons bezig met wat ter zake doet in de kinderopvang? En doen we die dingen goed? De uitkomsten daarvan gebruiken we bij de invulling van een marketingcampagne in 2023 om daarmee het gebruik van alle informatie van het Expertisecentrum te vergroten en het aantal organisaties dat bijdraagt aan de bekostiging te verhogen.

In dit jaarverslag ook een vooruitblik op 2023. De ambitie is om in 2023 flink te groeien als Expertisecentrum: acht in plaats van vier ontwikkelteams om nieuwe kennis te kunnen ontwikkelen en twee keer zoveel activiteiten als in 2022 om alle kennis te kunnen delen. Daar is geld voor nodig. Daarom is het doel ook dat ruim twee keer zoveel organisaties bijdragen aan de bekostiging en echt veel meer deelnemers aan alle activiteiten om de kennis actief te kunnen delen. Ook voor PiB is de groeiambitie om het aantal gebruikers te verdubbelen.

Ik kijk vol verwachting uit naar het nieuwe jaar van het Expertisecentrum Kinderopvang !

Yvette Vervoort, directeur

Inhoudsopgave

	Voorwoord	5
1.	**Terugblik 2022**	6
	Kennis ontwikkelen	7
	Kennisborgen	7
	Kennis verspreiden	7
	PiB	10
2.	**Communicatie**	13
3.	**Organisatie**	18
4.	**Financieel beheer en interne beheersing**	20
5.	**Jaarrekening 2022: volgt in maart 2023**	22
	Bijlagen	25
	1. Onderzoeken naar de naamsbekendheid	26
	2. Wetenschappelijke bronnen per onderwerp	28
	3. Praktijkvoorbeelden per onderwerp	30
	4. Tools per onderwerp	31
	5. Samenstelling ontwikkelteams	32

Het Expertisecentrum Pedagogische Kwaliteit Kinderopvang werkt aan het expliciet maken van de waarde van kinderopvang in de brede ontwikkeling van kinderen. Dat gebeurt op basis van een plan dat in 2019 in opdracht van het bestuur van Stichting Bureau Kwaliteit Kinderopvang (BKK) is ontwikkeld. De financiering is gebaseerd op een startbudget van twee jaar, dat is samengesteld uit subsidiegeld van Stichting Bureau Kwaliteit Kinderopvang, startsubsidie van ministerie SZW en investering door een aantal kinderopvangorganisaties. Het Expertisecentrum is onafhankelijk en werkt voor én met de sector aan de pedagogische kwaliteit van kinderopvang.

Voorwoord

Het Expertisecentrum Pedagogische Kwaliteit Kinderopvang bestaat nu drie jaar. Elk jaar heeft een eigen speerpunt.

In 2020, het eerste jaar, is gewerkt aan het vormen van een flexibele organisatie en is ervaring opgedaan met het werken met ontwikkelteams. Deze ontwikkelteams zijn de kern van het Expertisecentrum. Per ontwikkelteam werken een onderzoeker en professionals uit de praktijk samen om te komen tot de formulering van de pedagogische kennisbasis: dat wat elke professional moet weten.

De grote uitdaging voor 2021 was de ontwikkeling van een bekostigingsmodel, waarmee de sector zelf het Expertisecentrum financiert. Het model bestaat uit een vrijwillige bijdrage door ondernemers kinderopvang, gebaseerd op enkele staffels van 0,2 promille van hun omzet met een minimum van € 200,- en een maximum van € 5000,- per jaar. Ook is in oktober 2021 PiB, het zelfevaluatie-instrument Pedagogische praktijk in Beeld, onderdeel geworden van het Expertisecentrum. Daarmee is de cirkel rond: ontwikkelen van kennis, het borgen en verspreiden daarvan en met een zelfevaluatie-instrument grip krijgen op de pedagogische kwaliteit.

Het budget voor 2022 is gedurende het jaar druppelsgewijs gecreëerd door de vrijwillige bijdragen van in totaal 98 kinderopvangorganisaties. Door dit financieringssysteem starten de ontwikkelteams gefaseerd: zodra er voldoende budget is, kan steeds één ontwikkelteam beginnen met het verzamelen en analyseren van wetenschappelijke inzichten en die vertalen naar de kinderopvangpraktijk in Nederland en het ontwikkelen van tools om de implementatie in de kinderopvangorganisaties zo makkelijk mogelijk te maken.

De ambitie voor 2023 is groot: ruim tweemaal zoveel organisaties die bijdragen aan de bekostiging van het Expertisecentrum, zodat er acht (!) ontwikkelteams kunnen starten. Ook willen we in totaal 6000 deelnemers aan de activiteiten voor het verspreiden van de pedagogische kennisbasis, twee keer zoveel als in 2022. Het bereik binnen de sector MOET echt veel groter zijn. Alle inspanning voor de ontwikkeling van de pedagogische kennisbasis en de handvatten voor implementatie verdient dat!

In drie jaar tijd is er heel veel waardevolle informatie ontwikkeld. Dat gaan we in 2023 voor het eerst met een echte campagne onder de aandacht brengen. Gelukkig kunnen we na het coronatijdperk ook weer fysieke bijeenkomsten organiseren. Alles bij elkaar maakt dat ik echt uitkijk naar 2023. Samen met het team, het bestuur en de initiatiefgroep, het netwerk van belanghebbenden en de kring van betrokken zal ik alles in het werk stellen om onze mooie ambitie te realiseren.

drs Yvette Vervoort, directeur Expertisecentrum Kinderopvang
januari 2023

1. Terugblik 2022

Er is veel tijd, energie en aandacht gegaan naar het bijeenkrijgen van een budget en naar de evaluatie van de periode vanaf de start in 2020. Daarnaast is natuurlijk gedurende het hele jaar gewerkt aan het doorontwikkelen en uitbreiden van de pedagogische kennisbasis kinderopvang. Hoogtepunt was het eerste live congres van het Expertisecentrum Kinderopvang. In één dag zijn 150 pedagogisch professionals meegenomen in de laatste wetenschappelijke inzichten, gepresenteerd door drie voor-aanstaande wetenschappers en tijdens acht verschillende deelsessies.

Mijlpalen 2022

Natuurlijk zijn er min of meer structurele werkzaamheden en activiteiten in een jaar, zoals planning maken en de digitale bibliotheek bijwerken. Maar er zijn ook gebeurtenissen die het jaar markeren; de mijlpalen. Hieronder de mijlpalen in 2022.

Maand	Mijlpaal
Januari	1e keer Coach Kamer, online Start ontwikkelteam diversiteit en inclusie
Februari	Start ontwikkelteam groepsdynamica
Maart	Overzicht van lopende wetenschappelijke onderzoeken in de bibliotheek 1e pedagogisch practicum, online
April	Campagne: elementen op de website om het aantal organisaties dat bijdraagt aan de bekostiging te verhogen Verkennende gesprekken met ministerie SZW over structurele subsidie
Mei	Start ontwikkelteam positieve gedragsondersteuning + rapport onderzoek inzet BBL-ers en coronamaatregelen
Juni	Gratis webinar diversiteit en inclusie + 1e contacten met ZonMW en NRO
Juli	Reflectie op 'doen we de juiste dingen en doen we die goed' bij gebruikers en bestuurders
Augustus	1e PR-materialen beschikbaar: banners, pennen, post-its
September	1e live congres
Oktober	1e landelijke beeld PiB + start van gestructureerde berichten op LinkedIn en Facebook om de naamsbekendheid te vergroten
November	1e nieuwsbrief naar 6000 mailadressen Kennisspel met 1500 deelnemers Webinar positieve gedragsondersteuning & webinar groepsdynamica
December	Voorbereiden van campagne 2023 Subsidieaanvraag 2023 SZW

Kennisontwikkelen

In 2022 zijn drie, door de sector zelf aangedragen, onderwerpen uitgewerkt door drie verschillende ontwikkel-teams: diversiteit en inclusie, groepsdynamica en positieve gedragsondersteuning.
Per ontwikkelteam heeft een onderzoeker die verbonden is aan een universiteit of hogeschool wetenschap-pelijke bronnen verzameld. Door van elke bron ook een kern te formuleren is het wetenschappelijke inzicht toegankelijk. De drie onderzoekers zijn werkzaam bij respectievelijk Universiteit Utrecht, Radboud Universiteit Nijmegen en Saxion Hogeschool. Er hebben in totaal 32 professionals uit de kinderopvang meegewerkt aan de formulering van de pedagogische kennisbasis, de praktijkvoorbeelden en de tools. De professionals werken allemaal bij een andere kinderopvangorganisatie. Bij de samenstelling van de ontwikkelteams is rekening gehouden met: werkzaam in verschillende delen van het land, in grote steden en kleine dorpen , in kleine en grote organisaties en met affiniteit en betrokkenheid bij het betreffende onderwerp.

Kennisborgen

Alle wetenschappelijke bronnen, praktijkvoorbeelden en tools zijn gepubliceerd in de digitale bibliotheek op de website. Alle informatie is algemeen toegankelijk, behalve de tools. In het bekostigingsmodel is de toegang tot *alle* tools beperkt tot de organisaties die meefinancieren in de bekostiging van het Expertisecentrum. Een beperkt aantal tools is algemeen toegankelijk.In 2022 is een overzicht van lopend wetenschappelijke onder-zoek aan de bibliotheek toegevoegd. Ook nieuw is het rapport van een door het Expertisecentrum uitgevoerd onderzoek naar de inzet van BBL-ers en de reflectie op de coronamaatregelen. Dit onderzoek is in opdracht van de directie kinderopvang van SZW uitgevoerd en gefinancierd.

Kennis verspreiden

Kennis ontwikkelen en borgen is één, kennis verspreiden is twee. De digitale bibliotheek is een passief medium. Om de ontwikkelde kennis in de praktijk te krijgen is een actieve benadering van professionals nodig.

In 2022 zijn in totaal achttien activiteiten georganiseerd om de kennis van de inmiddels in totaal tien uitge-werkte onderwerpen te verspreiden. De meeste activiteiten waren online omdat: er is nog steeds corona; het is voor deelnemers relatief makkelijker om een online sessie bij te wonen dan een fysieke; er is een perso-neelstekort waardoor het sowieso moeilijk is mensen deel te laten nemen aan professionaliseringsactiviteiten. Er waren nog elf andere activiteiten gepland, maar het aantal inschrijvingen daarvoor was zo laag dat die zijn gecanceld.

Hieronder een korte beschrijving van de activiteiten.

Webinar

Elk ontwikkelteam sluit af met een gratis webinar om de nieuwe kennis laagdrempelig aan te bieden. Maximum aantal deelnemers is 500. Hoofddoel van een webinar is kennisoverdracht van de wetenschappelijke inzichten en inspiratie aanreiken op basis van een praktijkvoorbeeld.

De werkwijze: eerst presenteert de betreffende onderzoeker de wetenschappelijke inzichten en daarna komen in een panelgesprek met zowel de onderzoeker als één of twee deelnemers van het ontwikkelteam de prak-tijkvoorbeelden en tools aan bod. Door middel van polls worden de deelnemers actief betrokken en er is veel gelegenheid tot het stellen van vragen. Deze 'grote' webinars worden opgenomen in een professionele studio. De opnames worden verwerkt tot clips, korte stukjes, die als tool op de website zijn geplaatst.

Er zijn ook kleinere webinars georganiseerd voor onderwerpen die in 2020 en 2021 zijn uitgewerkt. Deze webinars zijn meer interactief. Ze worden vanuit huis/werkplek verzorgd voor maximaal 75 deelnemers. De focus ligt of op de wetenschappelijke inzichten met een korte toelichting vanuit de praktijk, of juist andersom met een focus op de praktijk. Tijdens deze kleine webinars is de gelegenheid voor interactie met de deelnemers veel groter.

Pedagogisch practicum

De online, interactieve pedagogisch practica hebben als doel te oefenen met een tool, zodat de deelnemers er daarna direct mee aan de slag kunnen in hun eigen praktijk. Er is ook gelegenheid om in kleine groepjes ervaringen uit te wisselen. En er is een korte toelichting op de pedagogische kennisbasis.

Certificaat

Deelnemers aan ten minste drie activiteiten over hetzelfde onderwerp krijgen een certificaat van deelname. In 2022 zijn acht certificaten uitgedeeld, allemaal voor risicovol spel.

Wiki en kenniskringen

Twee keer is er een online wiki uitgeprobeerd (één in 2021 en één in 2022). Een online wiki is een vervolg op een eerder webinar en is bestemd voor mensen die naar aanleiding van dat webinar vragen aan de onderzoeker hebben. Ter voorbereiding op de online wiki werden per onderwerp clips, korte filmpjes uit de webinars, beschikbaar gesteld als tool in de digitale bibliotheek.
Tijdens de wiki's en ook bij de evaluatie is gebleken dat de verwachting van de deelnemers 'kennishalen' is. Er was geen sprake van de beoogde (pro)actieve deelname. Vooralsnog zijn er geen nieuwe wiki's gepland.

Een kenniskring bestaat uit meerdere bijeenkomsten van een dag in een jaar over een specifiek onderwerp. De opbouw is: kennisoverdracht van de pedagogische kennisbasis, verdiepen, veranderproces in de eigen praktijk en evaluatie. Afgelopen jaar zijn de kenniskringen niet georganiseerd, vanwege te weinig inschrijvingen.

CoachKamer

Naast behoefte aan informatie op het gebied van pedagogische kwaliteit, blijkt er ook behoefte te zijn aan kennis over *hoe* te coachen. In 2022 zijn voor het eerst drie CoachKamers georganiseerd. De eerste nog online in verband met corona, vanaf de zomer in de vorm van een fysieke bijeenkomst. De drie bijeenkomsten hebben een opbouw in het programma, maar zijn ook 'los' te volgen.

Congres

Op 28 september is het eerste grote live event georganiseerd. Kort na de zomer en voor de te verwachten coronagolf in het najaar (die overigens meeviel). De opbouw van het programma is consistent met de werkwijze van het Expertisecentrum: wetenschappelijke inzichten gecombineerd met ervaringen in de praktijk. De drie universiteiten die zich bezighouden met kinderopvang hebben op het congres hun laatste resultaten gepresenteerd:

- **prof Paul Leseman (Universiteit Utrecht)**: Effecten van kinderopvang op de ontwikkeling van kinderen.
- **prof Ruben Fukkink (Universiteit van Amsterdam)**: De betekenis van de pedagogische relatie tussen pedagogisch professional /gastouder en het kind voor de sociaal-emotionele ontwikkeling en het welbevinden van kinderen. Hebben jongens en meisjes andere relaties met de pedagogisch medewerkers op de bso? En hebben professionals in kinderdagverblijven en gastouders een vergelijkbare of verschillende pedagogische relatie met de kinderen?
- **dr Harriet Vermeer (Universiteit Leiden)**: Resultaten met betrekking tot zowel de start van baby's in de kinderopvang als de terugkeer na een lange onderbreking.

Ook waren er acht deelsessies; zes onderwerpen van de pedagogische kennisbasis, een mini CoachKamer en een PiB-sessie. Per deelsessie zijn steeds de wetenschappelijke inzichten gepresenteerd door de onderzoeker van het betreffende ontwikkelteam. Ook heeft steeds één van de deelnemers van het ontwikkelteam de praktijkervaringen en/of tool toegelicht. Tijdens de mini CoachKamer hebben de deelnemers kennis kunnen maken met een coachingsmodel en tijdens de PiB-sessie kregen de deelnemers een eerste indruk van het belang en de werkwijze van het zelfevaluatieinstrument. Tijdens alle deelsessies was er veel gelegenheid voor interactie.

Van het congres is een beeldverslag gemaakt dat aan alle deelnemers is gestuurd en op de website te vinden is.

Het Kennisspel in 2022: cijfers en bevindingen

Het Kennisspel[1] vond dit jaar plaats in november. Verspreid over 357 organisaties ontvingen in totaal 1.639 pedagogisch professionals 8 vragen over een onderwerp uit de pedagogische kennisbasis of een protocol. In totaal zijn bijna 5.000 vragen beantwoord. De helft van de professionals heeft minimaal 1 vraag beantwoord. Gemiddeld werden vragen beantwoord door 38% van de pedagogisch professionals. Dit percentage bleef stabiel gedurende het spel. Driekwart van de gebruikers zou het Kennisspel aanraden aan een collega. Meer dan 80% van de gebruikers denkt dat het Kennisspel bijdraagt aan de pedagogische kwaliteit en een even grote groep ziet graag een voortzetting van het Kennisspel.
Ten opzichte van de pilot uit 2021 zien we dat het aantal actieve deelnemers iets is afgenomen, maar dat het enthousiasme van de actieve deelnemers juist iets is toegenomen. Ook blijkt uit de evaluatie dat meer deelnemers aangeven te leren van het Kennisspel en dat de vragen moeilijker zijn gevonden dan tijdens de pilot. Kortom: er waren iets minder actieve deelnemers dan vorig jaar, maar zij waren wel enthousiaster en positiever over de leermogelijkheden.

Deelname in 2022

Bijna alle activiteiten zijn aan het eind van de middag georganiseerd. Eén activiteit werd in de ochtend aangeboden, omdat deze activiteit specifiek voor de buitenschoolse opvang was en de bso is in de ochtend niet in bedrijf. Twee activiteiten zijn in de avond aangeboden om uit te proberen of dit voor potentiële deelnemers aantrekkelijk is. Dat bleek niet het geval.

De deelname aan activiteiten is beperkt, met name bij betaalde activiteiten. Ook in 2022 had de sector te maken met veel ziekte en verzuim (onder andere door de corona) en er is een groot personeelstekort. Pedagogisch coaches zijn veel ingezet in het primaire proces op de groep. Zij zijn daardoor moeilijk vrij te roosteren voor deelname aan de activiteiten.

Hieronder een overzicht van de activiteiten waarvoor is betaald (tenzij anders vermeld) en het aantal deelnemers. Werknemers van organisaties die bijdragen aan de bekostiging van het Expertisecentrum krijgen 30% korting.

Overzicht van deelname aan de activiteiten

Periode	Onderwerp	Vorm	Aantal deelnemers
Januari	PiB	webinar (gratis)	70
	CoachKamer	online	8
Maart	Risicovol spel	pedagogisch practicum, online (avond)	7
	Verticale groep	pedagogisch practicum, online (avond)	6
April	Kansen voor de BSO	pedagogisch practicum, online	12
Mei	PiB	webinar (gratis)	6
Juni	CoachKamer	hele dag	10
	Diversiteit en inclusie	webinar (gratis)	120
September	Breed programma	congres	150
Oktober	Risicovol spel; GGD	webinar	12
	PiB	webinar (gratis)	28

1 Uit wetenschappelijk onderzoek blijkt dat regelmatig bezig zijn met vakinhoudelijke vraagstukken de beste manier is om kennis op te doen en te onderhouden. Deelnemers aan het Kennisspel ontvangen twee keer per week per mail een 'Vraag van Vandaag' over een pedagogisch onderwerp/casus. Het online kennisspel is ontwikkeld door Redgrasp (www.redgrasp.com) en wordt in de medische wereld succesvol ingezet om de kennis over protocollen bij medisch professionals actueel te houden.

November	Risicovol spel; team	webinar	11
	Risicovol spel; ouders	webinar	10
	Positieve gedragsondersteuning	webinar (gratis)	250
	Groepsdynamica	webinar (gratis)	160
	Kennisspel	mail	1639
December	Kansen voor de bso	pedagogisch practicum, online	8
	Risicovol spel	pedagogisch practicum	9
In totaal zijn er 2581 deelnemers aan activiteiten. Waarvan 114 deelnemers aan betaalde activiteiten.			

PiB

Kennisontwikkeling, kennisborgen en kennisverspreiden zijn de speerpunten van het Expertisecentrum. Daarnaast is het sinds de overname van het zelfevaluatie-instrument Pedagogische praktijk in Beeld[2] (PiB) in oktober 2021 ook mogelijk om grip te krijgen op de pedagogische kwaliteit op groeps-, locatie- en organisatieniveau.

Gebruikers PiB

Er zijn nu 26 organisaties die PiB gebruiken. In drie gratis webinars zijn de mogelijkheden van PiB gepresenteerd en is de werkwijze toegelicht. In de loop van 2022 zijn 11 nieuwe organisaties PiB gaan gebruiken.

In 2022 gebruiken in totaal 26 organisaties PiB

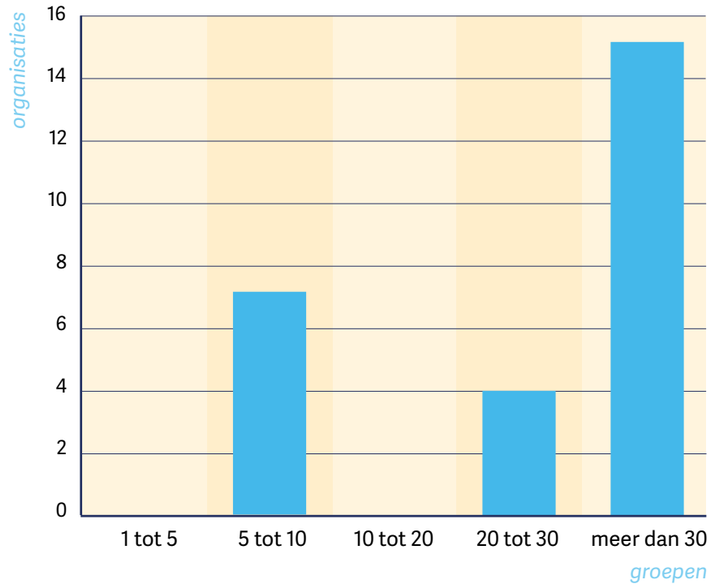

2 PiB is ontwikkeld door NJi, het Nederlands Jeugdinstituut, en KindeRdam, kinderopvangorganisatie in Rotterdam en omstreken, samen met twee commerciële partijen en met een financiële bijdrage van Kindwijzer, een samenwerkingsverband van ongeveer tien kinderopvangorganisaties.

Landelijk beeld

Pedagogische praktijk in Beeld is een instrument dat eerst en vooral in de dagelijkse praktijk van de kinderopvang wordt gebruikt. De observaties zijn vertrouwelijk: organisaties hebben alleen toegang tot hun eigen gegevens. Binnen een organisatie kan worden afgesproken wie met wie mee kan kijken. Momenteel zijn 26 organisaties aan de slag met PiB. Voor het Expertisecentrum Kinderopvang reden om eens te kijken naar de belangrijkste thema's in deze zelfevaluaties. Daarvoor werden de observatiedata omgezet naar een geanonimiseerd bestand waarin alleen nog het jaar van observatie, soort kinderopvang (kinderdagverblijf / buitenschoolse opvang / peutergroep) en de leeftijdsgroep te herkennen is.

In de periode januari t/m juni 2022 hebben 775 groepsbeoordelingen van één of meer van de aspecten van pedagogische kwaliteit plaatsgevonden van in totaal 694 verschillende groepen. Dat werd gedaan door 151 beoordelaars. De meest beoordeelde groepen zijn kinderdagverblijfgroepen (KDV), daarnaast zijn ook buitenschoolse opvang en Peuter(speel)groepen beoordeeld.
Peuterspeelgroepen zijn hoger beoordeeld op vrijwel alle aspecten van pedagogische kwaliteit, gevolgd door kinderdagverblijven en buitenschoolse opvang. Op alle aspecten van pedagogische kwaliteit waren de verschillen klein maar wel significant. Gemiddeld over alle groepen werd het doel Emotionele veiligheid het hoogst beoordeeld. De meeste verbeterkansen zijn er rondom het doel Kwaliteit van de leefomgeving, vooral op het gebied van het programma, speelmogelijkheden en materialen.

Het landelijk beeld PiB is gepresenteerd aan de volg- en gebruikersgroep van PiB, gepubliceerd op de website en genoemd in de nieuwsbrief en op LinkedIn en Facebook. De reacties zijn positief. Als vervolg op de uitkomst ervan start Het Expertisecentrum in 2023 een ontwikkelteam Omgeving om daarmee voor de sector concrete onderbouwing en handvatten beschikbaar te maken voor deze pijler van pedagogische kwaliteit.

Helpdesk

De helpdesk van PiB bestaat uit een team van drie personen. Elke vraag krijgt een automatische ontvangstbevestiging. De specifieke beantwoording is zo snel mogelijk en uiterlijk binnen twee werkdagen. In 2022 zijn er bij de helpdesk 193 vragen gesteld. De meeste vragen betreffen problemen met inloggen en het aanmaken van nieuwe groepen en locaties.

Overzicht van de meest gestelde vragen	
Beoordelingen/rapportages/observaties	45
Inloggen/account/gebruikers/beheerders/rechten	77
Groepen/locaties/vestigingen/leeftijden	45
Scholing/pilot	3
Techniek/kwaliteit/veiligheid	23
Totaal	193

Doorontwikkeling

Door aanpassingen is PiB gebruiksvriendelijker geworden. De 'look en feel' verwijst naar de huisstijl van het Expertisecentrum. En gebruikers kunnen nu zelf locaties en groepen toevoegen en verwijderen. Dit laatste heeft geleid tot een afname van het aantal vragen bij de helpdesk.

De gebruikersgroep heeft een bijdrage geleverd aan de inhoudelijke doorontwikkeling van PiB. De lijsten met items zijn geactualiseerd: uitbreiding met items voor VE, burgerschap, diversiteit en inclusie en digitale media. De formulering van bestaande items is aangescherpt en door middel van analyses is het totaal aantal items verminderd.

De technische realisatie en implementatie van de vernieuwde PiB versie is voorzien voor eind januari 2023.

Prijs 2023

In september 2022 zijn de algemene voorwaarden aangescherpt en is de prijs voor 2023 vastgesteld, een verhoging van 6,5%.

Aantal groepen	Kosten
1 tot 5 groepen	€ 533,-
5 tot 10 groepen	€ 1.065,-
10 tot 20 groepen	€ 3.195,-
20 tot 30 groepen	€ 5.325,-
> 30 groepen	€ 7.455,-
De bedragen zijn per 01-01-2023 per jaar, inclusief btw	

Doel van PiB is om zo veel mogelijk organisaties grip te laten krijgen op hun pedagogische kwaliteit, zodat zij gericht en structureel kunnen werken aan een verbetercyclus. Binnen de kinderopvang zijn er veel kleine organisaties; 60% van de in totaal 3500 organisaties heeft maximaal vijf groepen. De afgelopen periode hebben drie echt kleine organisaties interesse getoond in PiB. Helaas zijn zij afgehaakt vanwege de hoge kosten. Daarom is besloten om vanaf 1 januari 2023 een extra staffel voor organisaties met 1 tot vijf groepen te introduceren.

2. Communicatie

Inmiddels is ruime ervaring opgedaan met de werkwijze voor de kennisontwikkeling en -borging. Juist de koppeling tussen wetenschap en praktijk maakt het Expertisecentrum uniek in de sector. Dit blijkt ook uit de evaluaties met de ontwikkelteams en de deelnemers van het congres. Daarmee vult het Expertisecentrum een 'gat' in de ontwikkeling van pedagogische kwaliteit in de kinderopvang.

Voor het kennisdelen is het bereik van het Expertisecentrum nog veel te klein. Bijna 100 organisaties dragen bij aan de bekostiging van het Expertisecentrum. Per organisatie is in 2022 gemiddeld twee keer deelgenomen aan een betaalde activiteit. Ook de deelname van medewerkers van niet financiers is zeer beperkt in vergelijking met het potentieel. Er werken immers in totaal ruim 100.000 mensen in de kinderopvang, waarvan naar schatting 10.000 pedagogisch coaches.[3]

Geregistreerden 2022

• **pedagogisch coach**	607
• **pedagogisch medewerker**	687
• **directeur/bestuurder**	431
• **Leidinggevende**	358
• **Beleidsmedewerkers**	221
• **Gastouder/ gastouderbureau**	177
• **De rest:** (ruim 3000 algemene emailadressen van het LRK)	4103
→ **Totaal geregistreerden december 2022**	**6585**

Reflectie

In 2022 zijn meerdere evaluaties uitgevoerd (zie bijlage 1) om zicht te krijgen op de naamsbekendheid en het gebruik van de door het Expertisecentrum ontwikkelde kennis. Hieronder de meest opvallende uitkomsten.

Vergroten naamsbekendheid van het Expertisecentrum

De profilering van het Expertisecentrum laat te wensen over; de naamsbekendheid lijkt hoog maar dat ligt deels aan de zeer duidelijke naam (mensen voelen instinctief wat het is en doet). De werkwijze en doelen, en ook het werken zonder winstoogmerk, zijn vrij onbekend. Opvallend is dat de profilering ook bij de 'goede bekenden' niet geheel duidelijk is. Te vaak weten mensen niet wat het Expertisecentrum doet en waar het voor staat. Het is belangrijk om de naamsbekendheid van het Expertisecentrum te vergroten.

3 De primaire doelgroep van het Expertisecentrum zijn de pedagogisch coaches. Zij kunnen hun kennis inzetten bij het coachen van de pedagogisch medewerkers. Zij zijn de 'superspreaders' van pedagogische kennis.

Ook het wetenschappelijke karakter en het belang daarvan moet duidelijk worden gemaakt. Dat geldt ook voor de vertaling van de wetenschappelijke inzichten in de vorm van praktijkvoorbeelden en tools; praktische handvatten die door iedereen gebruikt kunnen worden.

Aanbod sluit aan bij de vraag

De personen die al gebruik hebben gemaakt van het aanbod van het Expertisecentrum zijn daar goed over te spreken. De kwaliteit, inhoud, duur en beschikbaarheid van de diensten wordt als goed ervaren. Veel deelnemers passen de kennis toe, praten erover met collega's en komen regelmatig terug. De ideale inhoud van een (online) sessie bestaat volgens de ondervraagden uit een combinatie van informatie ophalen, uitwisselen van ervaringen en oefenen/zelf aan de slag. Vrijwel alle activiteiten bevatten deze combinatie van aspecten, dus wat dat betreft sluit het aanbod aan. De ideale duur van een online sessie lijkt twee uur (liever korter dan langer) en ook aan deze wens voldoet het aanbod. Uit het onderzoek blijkt dat de praktijkvoorbeelden, tools en theoretisch kaders de meest gebruikte onderdelen van de website zijn. Deze onderdelen zijn ook beoordeeld als het meest helpend in de coaching van pedagogisch medewerkers. Wat dat betreft doen we de goede dingen.

Voor 2023 heroverwegen we het tijdstip van de webinars (die vinden nu meestal plaats aan het einde van de middag). Ook is het plan om het aanbod uit te breiden met een 'totaalpakket' per onderwerp. Hiermee kunnen pedagogisch coaches zelfstandig voor de eigen organisatie een traject op maat samenstellen. We maken het daarmee makkelijker om het gebruik van de bestaande tools en praktijkvoorbeelden in te passen op het moment dat het de organisaties past.

Aanscherpen aanbod van het Expertisecentrum

Uit de verschillende onderzoeken die zijn uitgevoerd, komt een aantal aandachtspunten naar voren:

- Maak duidelijker wat de doelgroep heeft aan activiteiten; hoe helpt deelname hen in het werk?
- Wissel fysieke en online bijeenkomsten en locaties (regio's) af. De voorkeur voor online sessies is in de ochtend.
- Inhoudelijk lijkt de meeste behoefte te zijn aan materialen die te gebruiken zijn bij de coaching en professionalisering op het gebied van coachingsvaardigheden. Maar ook het verbreden/verdiepen van pedagogische kennis en intervisie is veel genoemd. Ook hebben veel coaches behoefte aan meer intervisie/supervisie/samenwerking en professionalisering.
- Het zicht op de pedagogische kwaliteit lijkt beter te kunnen. Hier kan het Expertisecentrum op inspelen door de naamsbekendheid van het zelfevaluatie-instrument Pedagogische praktijk in Beeld (PiB) te vergroten en door het aanbieden van kijkwijzers per onderwerp die zicht geven op de pedagogische kwaliteit.

Doelgroep

De primaire doelgroep van het Expertisecentrum Kinderopvang zijn de pedagogisch coaches. Zij zijn de belangrijkste schakel in de ontwikkeling van pedagogische kwaliteit in de praktijk. Via de pedagogische coaches bereikt het Expertisecentrum de pedagogisch professionals.

Uit het onderzoek blijkt dat bij veel pedagogisch coaches onduidelijkheid leeft over de invulling van hun rol en werkzaamheden, zowel bij henzelf als binnen hun organisatie. Om hen te ondersteunen blijft het Expertisecentrum zich met de activiteiten, webinars, pedagogisch practicums, CoachKamer, actief richten op de pedagogisch coaches als primaire doelgroep. Veel van de bevraagde mensen zijn van mening dat ook de pedagogisch professionals tot de primaire doelgroep behoren. Het Expertisecentrum bereikt hen indirect via de pedagogisch coaches en heeft voor hen, en voor de gastouders, de website beschikbaar als kennisbank met praktijkvoorbeelden en tools.

Concrete acties

Vanaf de zomer van 2022 zijn concrete acties ondernomen om de naamsbekendheid en het bereik te vergroten. Die zijn hieronder in het kort vermeld:

- Banners op meerdere pagina's op de website, die verwijzen naar de gratis toegankelijkheid, 30% korting en de mogelijkheid om direct een mail te sturen naar de eigen leidinggevende als aanmoediging om bij te dragen aan de bekostiging van het Expertisecentrum.
- De teksten van de kennisbasis zijn aangepast zodat zij beter vindbaar zijn door Google.
- Vanaf de zomer is er een campagne gestart met meerdere mails naar alle kinderopvangorganisaties uit het LRK.
- Vanaf augustus is er de structurele inzet van een communicatiemedewerker die de mailing en de socials verzorgt.

Nieuwsbrief

Op 4 november 2022 is de eerste nieuwsbrief van het Expertisecentrum verstuurd. De nieuwsbrief wordt om de week op dinsdag naar 6585 ontvangers gestuurd[4]. De inhoud van de nieuwsbrief bestaat uit een persoonlijk voorwoord van de directeur van het Expertisecentrum, een interessante blog of praktijkvoorbeeld, een lees- of luistertip en de agenda met komende activiteiten. Doel van de nieuwsbrief: informeren en kennisdeling; ontvangers aan het denken zetten door middel van een praktijkvoorbeeld of blog, inspireren met een goede lees- of luistertip en attenderen op onze agenda met activiteiten. De nieuwsbrief is direct verzonden vanuit de website. Uit gegevens van dit systeem blijkt dat gemiddeld 37,82% van de ontvangers de nieuwsbrief opent en dat 5,64% op de nieuwsbrief klikt.

De jaarlijkse e-mail benchmark van Deployteq (2022) laat zien dat de gemiddelde Open Rate van nieuwsbrieven in 2022 32.30% is. De gemiddelde Click-Through rate is 3.63% in 2022. *(Bron: e-mail benchmark 2022, Deployteq)*. Hieruit kan geconcludeerd worden dat de nieuwsbrief van het Expertisecentrum heel netjes presteert.

Begin 2023 start een betaalde campagne op Facebook om daarmee meer organisaties te werven die bijdragen aan de bekostiging en de naamsbekendheid en daarmee het bereik te vergroten. Ambitie is om het aantal deelnemers aan betaalde activiteiten te vertienvoudigen. Daarnaast is vanaf oktober structureel organische content geplaatst op LinkedIn en Facebook.

Website en socials

De website is hét communicatiemiddel van het Expertisecentrum. De digitale kennisbank is algemeen toegankelijk met daarin alle wetenschappelijke bronnen, praktijkvoorbeelden ter inspiratie en tools als hulpmiddelen. NB: niet alle tools zijn voor iedereen toegankelijk, dat is afhankelijk van wel/niet bijdragen aan de bekostiging.

4 Ruim 3000 adressen op naam van professionals die zich geregistreerd hebben bij het Expertisecentrum, plus bijna 3000 algemene emailadressen van organisaties die in het LRK zijn vermeld.

Communicatie cijfers			
	2022	2021	2020
aantal bezoekers website per jaar	61.401	27.846	8.650
berichten aan geregistreerden*	9	23	15
aantal verstuurde mails	80+	41	nvt
nieuwsbrief	4	nvt	nvt
vakbladen:			
interviews/artikelen	10	8	5
volgers LinkedIn	3028	2205	1078
paginaweergaven LinkedIn	3409	onbekend	onbekend
volgers Facebook	389	onbekend	onbekend
bereik Facebook**	7972	2839	114
bezoek Facebookpagina	413	486	7

* In 2022 is de nieuwsbrief in plaats van berichten gekomen.

** Het aantal mensen dat content van de pagina of over de pagina heeft gezien, waaronder berichten, verhalen, advertenties, sociale informatie van mensen die interactie hebben met de pagina en meer. Bereik is anders dan weergaven. Weergaven kunnen meerdere weergaven van de berichten door dezelfde mensen omvatten.

Een belangrijke conclusie is dat de populariteit van de website nog steeds flink groeit, het bezoekersaantal is een jaar tijd verdubbeld. Dit is te danken aan de inzet van alle teamleden van het Expertisecentrum, een duidelijke stip op de horizon en gestructureerde aanpak bij het uitbouwen van de communicatie. Conclusie is ook dat de links naar de website in de nieuwsbrief een explosieve toename van het websitebezoek tot gevolg heeft, toename is + 27.000% ten opzichte van 2021.

Uit de analyse van de bezoekersaantallen blijkt dat 50% van de bezoekers van de website direct naar de website komt. Het aantal bezoekers dat via Google komt, is dit jaar weer gestegen tot 30% van het totaal aantal bezoekers. Dat is een goede ontwikkeling, de vindbaarheid via Google neemt dus toe.

De top 5 meest bezochte pagina's zijn:

1. **Pedagogisch kader (ontwikkeld in opdracht van BKK), dit is studiemateriaal voor opleidingen**
2. **Agenda, om in te kunnen schrijven voor activiteiten**
3. **Pedagogische kennisbasis**
4. **Onderlinge interacties**
5. **Inloggen**

... en daarna bibliotheek/tools

Socials

De huidige insteek van Linkedin en Facebook is dat er af en toe berichten geplaatst worden wanneer er een nieuwe activiteit aankomt, er nieuwe investeerders zijn of als er een nieuwe blog online staat. In 2023 zal er meer vanuit een planning worden gewerkt. Er wordt gezorgd voor een continue stroom aan berichtgeving waarin voldoende afwisseling zit in het soort content. Concreet betekent dit dat er wekelijks twee berichten op Linkedin worden geplaatst en drie berichten op Facebook. Ook start in 2023 een betaalde campagne op Facebook om de naamsbekendheid en het gebruik van het Expertisecentrum te vergroten.

Gebruik andere bestaande communicatiekanalen

Net als in 2020 en 2021 is ook waar mogelijk gebruik gemaakt van bestaande communicatiekanalen binnen de sector. Naast de verspreiding van de eigen informatie is besloten meer in te spelen op de actualiteit. Het eerste resultaat hiervan is een artikel in *Trouw* over de waarde van kinderopvang. Ook gepubliceerd is een blog van de directeur van het Expertisecentrum over respectievelijk de gedetailleerde regelgeving, en een blog over het gebruik van zzp-ers, geschreven door twee directeuren kinderopvang.

Overzicht van het gebruik van bestaande communicatiekanalen in 2022:

- **Management Kinderopvang:** 1000 abonnees: elke maand een vraag van de maand met toelichting en verwijzing naar de website; diverse aankondigingen van activiteiten en het Kennisspel
- **Kinderopvangtotaal, een digitaal platform:** diverse aankondigingen van activiteiten
- **Websites en nieuwsbrief BK en BMK:** aankondiging activiteiten
- **Trouw:** artikel over de waarde van kinderopvang

Interne communicatie binnen de organisaties

Aan vijf organisaties[5] die bijdragen aan de bekostiging is nagevraagd of en hoe het voor hen makkelijk gemaakt kan worden om de pedagogische kennisbasis en de activiteiten bij hun medewerkers onder de aandacht te brengen. Hun aanbevelingen:

- Vraag na welke medewerker de interne communicatie verzorgt en reik kant-en-klare informatie aan voor intranet of de eigen nieuwsbrief.
- Zorg ervoor dat eind 4e kwartaal de planning voor de activiteiten voor het volgende jaar beschikbaar is; dit maakt het mogelijk om dit in te passen in het opleidingsplan.
- Organiseer regionale bijeenkomsten.

Hier wordt in 2023 invulling aan gegeven.

5 In volgorde in tijd: de Eerste Stap, Wijchen; Kwest, Westland; Humankind, landelijk; KindeRdam, Rotterdam; Kinderopvanggroep Tilburg

3. Organisatie

Het Expertisecentrum is een onafhankelijke, kleine organisatie die zonder winstoogmerk werkt aan de ontwikkeling, borging en verspreiding van de pedagogische kennisbasis. Daarmee ondersteunt het Expertisecentrum het zelfbewustzijn van de professionals in de sector en richt het zich extern op het bewustzijn van de waarde van kinderopvang in de maatschappij.

Stichting

Het Expertisecentrum Pedagogische Kwaliteit Kinderopvang is een stichting. Het bestuur bestaat uit vier leden die op persoonlijke titel zitting hebben en kennis en gezag inbrengen:

- **Cees van Stijn,** voorzitter vanaf januari 2020
- **Patrick Heynen,** penningmeester, secretaris vanaf 1 januari 2021 tot april 2022
- **Anne Marie de Koning,** penningmeester, secretaris vanaf april 2022
- **Els Maasdam,** lid vanaf april 2022
- **Nienke Willering,** lid vanaf januari 2020

Het bestuur heeft in 2022 zes keer vergaderd. Tussentijds is het bestuur per mail op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen en is er overleg en afstemming geweest. Het bestuur bewaakt de focus van het Expertisecentrum en neemt besluiten zodat het Expertisecentrum kan door ontwikkelen.

In april heeft het bestuur tijdens een speciale bijeenkomst gereflecteerd op het functioneren van het Expertisecentrum. Dat gebeurde door middel van zelfevaluatie, een vooraf samengestelde vragenlijst. Voorafgaand aan de reflectie hielden de voorzitter en een bestuurslid een functioneringsgesprek met de directeur van het Expertisecentrum.

De opbrengst van beide evaluaties is dat het bestuur tijdig, voldoende en adequaat is geïnformeerd om besluiten te kunnen nemen. Ook is het bestuur tussentijds voldoende op de hoogte gehouden van relevante ontwikkelingen. Onderling en met de directeur is sprake van een open communicatie en houding waardoor er een constructieve sfeer is en ieder suggesties kan doen voor de verdere ontwikkeling van het Expertisecentrum.

Directie

De directeur is verantwoordelijk voor de ontwikkeling en algehele coördinatie en planning van het Expertisecentrum. Yvette Vervoort vervult vanaf 1 januari 2020 de rol van directeur. Zij heeft brede kennis, ruime ervaring en een groot netwerk in de kinderopvang en contacten in aanpalende sectoren als onderwijs en zorg.

Team

De ontwikkelteams zijn de basis en de motor voor de kennisontwikkeling (in de bijlage een overzicht van de bemensing in 2022). De coördinator van de ontwikkelteams ondersteunt en faciliteert die teams.

Een kernteam zorgt voor de 'dagelijkse' werkzaamheden, mailverkeer, financiële administratie, projectondersteuning, cummunicatie en helpdesk PiB.

Ook is er een team dat bestaat uit zzp-ers die elk hun eigen ervaring en kennis en kunde inbrengen op het gebied van communicatie, vormgeving en website-ontwikkeling.

Het kernteam bestaat uit:

- **Yvette Vervoort,** directeur
- **Annika de Haan,** coördinator ontwikkelteams en eindredacteur wetenschappelijke bronnen en strategiegroep PiB
- **Simon Hay,** strategiegroep PiB
- **Sanne Weijers,** communicatie
- **Sjoerdtje Postma,** projectondersteuning
- **Baukje Sidler,** financiële administratie, website beheer en PiB helpdesk

Het bredere team bestaat uit:

- **Ivar Hoekstra,** technische ontwikkelaar PiB
- **Josette Hoex,** strategiegroep PiB
- **Erik Jan de Wilde,** ontwikkelaar PiB en PiB helpdesk
- **Larisa Wiegant,** vormgeving
- **Anne Firet,** tekstredactie
- **George Ongkiehong,** marketing
- **R2H,** doorontwikkelen website/databank

Initiatiefgroep

De initiatiefgroep functioneert als 'kritische vriend' en sparringpartner in de ontwikkeling van het Expertisecentrum. De initiatiefgroep heeft in 2022 twee keer overleg gehad met de directeur en één keer met het bestuur. Vanaf 2020 bestaat de initiatiefgroep uit twee wetenschappers en een ondernemer kinderopvang:

- **Annerieke Boland,** lector Jonge Kind, IPabo Amsterdam
- **Ruben Fukkink,** buitengewoon hoogleraar kinderopvang UvA
- **Robert Sänger,** bestuurder Sinne en vanaf oktober 2022 Kober kinderopvang

Positionering Expertisecentrum

Door het onderhouden, uitbreiden en verdiepen van de contacten met het netwerk van belanghebbenden en de kring van betrokkenen ontstaat beetje bij beetje de onafhankelijke positie binnen de sector.

Met de uitbreiding van de kring betrokkenen met GGDGHOR is verdieping gekomen op kwaliteit. Met NRO is de verbreding naar het onderwijs tot stand gebracht. Er is regelmatig contact met de drie universiteiten die zich bezighouden met onderzoek in de kinderopvang: Universiteit van Amsterdam (UvA), Universiteit Leiden (UL) en Universiteit Utrecht (UU). De onderzoekers van de ontwikkelteams zijn in drie jaar tijd verbonden aan zeven verschillende hogescholen en universiteiten: Universiteit Amsterdam, Universiteit Leiden, Universiteit Utrecht, Radboud Universiteit Nijmegen, Hogeschool Saxion, NHL Stenden Hogeschool, Hogeschool van Rotterdam. En door contacten met ZonMW is er een ingang naar de onderzoeksagenda ontstaan.

Uit de sector komen elke week vragen binnen via de website. De meeste vragen zijn praktisch van aard: aanmelden, gebruik van de korting, gebruik van materialen. Er zijn ook specifieke vragen over inhoudelijke onderwerpen, kwesties op het gebied van regelgeving, open sollicitaties en bijdragen aan onderzoeken. Voor zover mogelijk geven we zelf antwoorden of we verwijzen door naar andere organisaties.

4. Financieel beheer en interne beheersing

De begroting 2022 is vastgesteld door het bestuur van het Expertisecentrum. Voor PiB zijn de kosten en baten apart geregistreerd. Per trimester is tijdens reguliere bestuursvergaderingen steeds de actuele stand van zaken van de uitgaven besproken. De directeur bereidt samen met het administratiekantoor de maandelijkse betalingen voor. De penningmeester accordeert, de directeur doet de betalingen na akkoord van de penningmeester.

Budget

Het budget voor 2022 bestaat uit de te genereren baten door bijdragen in de bekostiging door ondernemers kinderopvang, vergoeding voor het gebruik van PiB, restant van de startsubsidie van SZW en indien nodig het stichtingskapitaal van het Expertisecentrum.

Bijdragen sector

Overzicht van het aantal organisaties dat bijdraagt aan de bekostiging in 2022, horizontaal de staffels en verticaal het aantal organisaties.

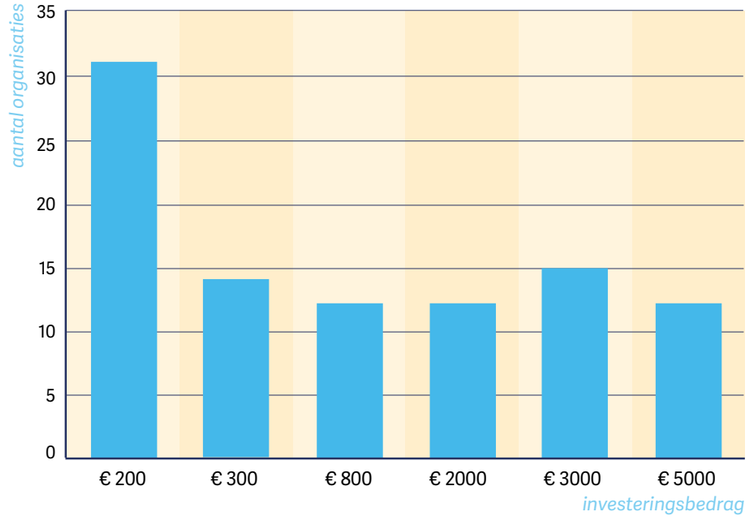

PIB

Het budget PiB bestaat uit de bijdragen door de gebruikers van PiB, zie ook pagina 10.

Kosten

Ook in 2022 is gewerkt vanuit het besef dat er geen zekerheid is van structurele financiering, daarom zijn er geen medewerkers in loondienst aangetrokken. De werkzaamheden zijn volledig uitgevoerd door de inhuur op jaarbasis van professionals op basis van hun kennis en ervaring. En er zijn geen langlopende verplichtingen aangegaan.

5. Jaarrekening 2022

Toelichting

Subsidie Ministerie Sociale Zaken en Werkgelegenheid (5)

Dit is het nog resterende bedrag van de startsubsidie van ministerie SZW. In 2021 is door SZW toestemming verleend om de periode van de startsubsidie te verlengen tot 31 december 2022. De reden daarvoor is de vertraging in de uitvoering in 2020 en 2021 door Corona.

Baten (6 en 7)

Baten bestaan uit de vrijwillige bijdrage aan de bekostiging van het Expertisecentrum en uit inkomsten van deelnemers aan activiteiten, webinar, pedagogisch practicum en congres.
In 2021 heeft het Expertisecentrum voor het eerst activiteiten georganiseerd om de ontwikkelde kennis te verspreiden onder de pedagogisch professionals. Om hen kennis te kunnen laten maken met deze activiteiten, zijn die grotendeels kosteloos aangeboden, zie ook pagina 9.

Baten uit Pedagogische Praktijk in Beeld zijn de vergoedingen voor het gebruik van PiB gebaseerd op gebruikersovereenkomsten.

Investering	Omzet
€ 200	Omzet tot € 1 miljoen
€ 300	€ 1 miljoen tot € 2 miljoen
€ 800	€ 2 miljoen tot € 5 miljoen
€ 2.000	€ 5 miljoen tot € 10 miljoen
€ 3.000	€ 10 miljoen tot € 25 miljoen
€ 5.000	€ 25 miljoen en meer
De vrijwillige bijdragen zijn gekoppeld aan de omzet. Bedragen zijn inclusief btw.	

Doelstelling (8)

De kosten onder A, B, C en D zijn gefinancierd uit de startsubsidie van het ministerie SZW. De andere kosten zijn gefinancierd uit de onder 7 genoemde inkomsten en het stichtingskapitaal van het Expertisecentrum.

Overige bedrijfslasten (9)

Net als in de voorgaande jaren is er geen kantoorruimte gehuurd. Als gevolg van corona is thuiswerken de norm. Indien nodig zijn er ruimten, inclusief catering, gehuurd voor fysieke bijeenkomsten van het team.
En er zijn algemene kosten voor bijvoorbeeld drukwerk, verzekeringen en licenties.

6 TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2022

	Realisatie 2022	Begroting 2022	Verschil 2022	Realisatie 2021
	€	€	€	€
5. Subsidiebaten				
Ministerie Sociale Zaken en Werkgelegenheid	34.086	34.086	-	68.172
6. Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten				
Activiteiten	46.566	64.110	-17.544	5.529
Pedagogische Praktijk in Beeld	117.476	105.000	12.476	37.749
	164.042	169.110	-5.068	43.278
7. Investeringen uit de sector				
Investeringen uit de sector	119.793	150.000	-30.207	43.380
Besteed aan de doelstellingen				
8. Doelstelling				
A Technische Realisatie Kennisbank	5.721	-	5.721	20.355
B Verzamelen Wetenschappelijke Content	18.501	-	18.501	32.513
C Verzamelen Praktijkvoorbeelden	15.888	-	15.888	12.025
D Toevoegen Content Databank	838	-	838	1.008
Broedkamer	51.162	117.000	-65.838	24.929
Inhuur medewerkers	114.744	126.960	-12.216	94.434
Pedagogische Praktijk in Beeld	97.184	105.000	-7.816	28.970
Activiteiten	90.900	61.000	29.900	37.187
Onderzoek SZW	10.813	14.360	-3.547	-
	405.751	424.320	-18.569	251.421
9. Overige bedrijfslasten				
Huisvestingslasten	3.056	-	3.056	1.446
Kantoorlasten	2.906	8.500	-5.594	1.196
Algemene lasten	19.607	22.600	-2.993	20.485
	25.569	31.100	-5.531	23.127

Bijlagen

Bijlage 1
Onderzoeken naamsbekendheid

Bijlage 2
Wetenschappelijke bronnen per onderwerp

Bijlage 3
Praktijkvoorbeelden per onderwerp

Bijlage 4
Tools per onderwerp

Bijlage 5
Samenstelling ontwikkelteams

Bijlage 1
Onderzoeken naar de naamsbekendheid

Het Expertisecentrum Kinderopvang heeft het afgelopen jaar op verschillende momenten en manieren onderzoek gedaan naar de (ondersteunings)behoeften van pedagogisch coaches en de bekendheid met het Expertisecentrum:

- **een vragenlijstonderzoek** bij pedagogisch coaches door twee studenten van de Universiteit Utrecht in december 2021 (289 reacties)
- een **vragenlijstonderzoek** bij pedagogisch coaches door het Expertisecentrum in juni 2022 (49 reacties)
- **verdiepende interviews met pedagogisch coaches** in juli 2022 (twee individuele gesprekken en twee gesprekken met een tweetal)
- een **ronde tafelgesprek** met zes bestuurders en managers van verschillende organisaties variërend in omvang en zowel investeerders als niet-investeerders in juli 2022.

De uitkomsten van de verdiepende interviews en het ronde tafelgesprek zijn verwerkt in de suggesties hierboven. Uit het **eerste vragenlijstonderzoek** blijkt dat:

- Gevraagd naar de behoefte aan een vijftal aspecten van coaching: 1. tijd, 2. materialen, 3. begeleiding en feedback, 4. vaardigheden en 5. Kennis, blijken pedagogisch coaches van de kleine organisaties een sterkere behoefte te hebben aan tijd, materialen en vaardigheden dan pedagogisch coaches van grote organisaties.
- Gevraagd naar waar pedagogisch coaches nog meer behoefte aan hebben, blijkt dat er voornamelijk behoefte is aan meer intervisie/supervisie/samenwerking en professionalisering.
- Voor bijna de helft van de pedagogisch coaches is het niet (helemaal) duidelijk wat er van hem of haar wordt verwacht en, in lijn hiermee, ruim de helft geeft aan dat hij/zij niet (helemaal) weet op welke manier hij/zij invulling kan geven aan de taken. Over het algemeen lijkt dit beeld wat positiever voor pedagogisch coaches die werken voor grote organisaties. Ook geeft ruim twee derde van de pedagogisch coaches aan dat het voor andere betrokkenen binnen de organisatie niet (helemaal) duidelijk is wat de taken van de pedagogisch coach zijn. Dit lijkt in sterkere mate te gelden voor pedagogisch coaches die werken voor grote organisaties.
- De pedagogisch coaches gebruiken verschillende bronnen om richting te geven aan hun coaching en combineren deze vaak ook. Denk aan websites, vakbladen, handboeken en collega's. Ook informatie uit opleiding, bijscholing en training wordt vaak gebruikt.
- De website van het Expertisecentrum werd het meest gebruikt voor het zoeken van informatie en het opgeven voor activiteiten.
- Het zicht op de pedagogische kwaliteit lijkt beter te kunnen; een kleine helft van de pedagogisch coaches geeft aan het helemaal eens te zijn met de stelling dat de organisatie zicht heeft op de pedagogische kwaliteit. Over het algemeen lijkt dit beeld wat positiever voor pedagogisch coaches die werken voor grote organisaties. Veel pedagogisch coaches geven aan hun eigen waarnemingen hierbij te gebruiken. Ook het inspectierapport van de GGD werd door ongeveer de helft van de pedagogisch coaches gebruikt. En behoorlijke groepen gebruiken een methodegebonden instrument of instrument dat door hen zelf ontwikkeld is, de NCKO monitor of Pedagogische praktijk in beeld (PiB). In veel gevallen gaat het om een combinatie van middelen waarmee zicht wordt verkregen op de pedagogische kwaliteit.
- Als startpunt voor doelen op het gebied van pedagogische kwaliteit werd door veel pedagogisch coaches aangegeven het pedagogisch beleid van de eigen organisatie hiervoor te gebruiken. Ook werd door veel pedagogisch coaches aangegeven te doen wat op dat moment nodig is en ook de landelijke pedagogisch kaders worden door ruim de helft van de pedagogisch coaches genoemd als vertrekpunt voor doelen op het gebied van pedagogische kwaliteit. In veel gevallen gaat het om een combinatie van middelen.

Uit het **tweede vragenlijstonderzoek** blijkt dat:

- De tijd die pedagogisch coaches besteden aan hun eigen professionalisering heel wisselend is; het loopt op van minder dan een dag tot meer dan vijf dagen. Gekeken naar de wenselijkheid geven de meeste coaches aan meerdere dagen per jaar aan hun eigen professionalisering te willen besteden, maar er zijn uitschieters naar beneden (een dag of minder).
- De manier waarop pedagogisch coaches/beleidsmedewerkers het liefst hun kennis en vaardigheden verbreden loopt uiteen, de voorkeur lijkt te liggen bij fysieke en online bijeenkomsten. Er is ook nog een behoorlijke groep die aangeeft de voorkeur te geven aan coaching of het zoeken in de eigen tijd. Een kleine minderheid geeft aan een app te willen gebruiken.
- De ideale duur van een online sessie lijkt 2 uur (liever korter dan langer) met een voorkeur voor sessies in de ochtend.
- De wens is om fysieke en online bijeenkomsten, en locaties (regio's) af te wisselen.
- Inhoudelijk lijkt de meeste behoefte aan materialen die te gebruiken zijn bij de coaching en professionalisering op het gebied van coachingsvaardigheden, maar ook het verbreden/verdiepen van pedagogische kennis en intervisie worden veel genoemd.
- De ideale inhoud van een online sessie bestaat uit een combinatie van informatie ophalen, uitwisselen van ervaringen en oefenen/zelf aan de slag. Dit sluit aan bij antwoorden op de vraag naar de beste professionaliseringsactiviteit waar ze ooit aan deelnamen: een combinatie van theoretische onderbouwing, ervaringen uitwisselen en praktische handvatten.
- De praktijkvoorbeelden, tools en theoretisch kaders lijken de meest gebruikte onderdelen van de website. Deze onderdelen lijken ook het meest helpend in de coaching van pedagogisch medewerkers.
- Gevraagd naar de doelgroep van het Expertisecentrum geeft de meerderheid aan dat pm'ers ook tot de doelgroep zouden moeten behoren.

Bijlage 2
Wetenschappelijke bronnen per onderwerp - overzicht 2022

Wetenschappelijke bronnen 2022		
	Wetenschappelijke bronnen	**Auteur**
Onderwerp		
Diversiteit en Inclusie		
1	Children's rights and citizenship: A perspective for inclusive and democratic education and care for young children	Christel Eijkholt - 2022
2	Toekomst van de kinderopvang in het pedagogisch-educatieve ecosysteem van kinderen en jeugdigen: een verkenning	Paul Leseman, Willeke van der Werf, IJsbrand Jepma, Frank Studulski, Suzanne Nelemans, en Pauline Slot - 2021
3	Alert4you, professionalisering van medewerkers in de kinder-opvang. Onderzoek naar de werkzame factoren.	Annemiek Veen en Edith van Eck - 2021
4	Inclusie door interprofessionele samenwerking: resultaten van de proeftuinen van PACT.	Jeannette Doornenbal, Ruben Fukkink, Tom van Yperen, Marielle Balledux, Jolanda Spoelstra en Marloes van Verseveld - 2017
5	The role of professionals in promoting diversity and inclusiveness	Pauline Slot, Bénédicte Halba en Bodine Romijn - 2017
6	Professionele ontwikkeling in een context van diversiteit	Jan Peeters en Michel Vandenbroeck - 2015
7	Onderzoek diversiteit en ouderbetrokkenheid in kindercentra	Fuusje de Graaff, Elly Singer en Walter Devillé - 2006
8	Waardevormend onderwijs en burgerschap. Een pleidooi voor kritisch-democratisch burgerschap.	Hélène Leenders en Wiel Veugelers - 2004
9	Verdrag inzake de rechten van het kind	Verenigde Naties - 1989
Groepsdynamica		
1	wordt nog aangevuld	...
Positieve gedragsondersteuning		
1	First do no harm: How teachers support or undermine children's self-regulation.	Deborah A. Phillips, Jane Hutchison, Anne Martin, Sherri Castle, Anna D. Johnson, en The Tulsa SEED Study Team - 2022
2	How teachers co-regulate children's emotions and behaviour in socio-emotionally challenging situations in day-care settings.	Kristiina Kurki, Hanna Järvenoja, Sanna Järvelä en Arttu Mykkänen - 2018
3	Trajectories of child externalizing problems between ages 3 and 10 years: Contributions of children's early effortful control, theory of mind, and parenting experiences.	Sheryl Olson, Daniel Ewon Choe en Arnold Sameroff - 2017
4	Enhancing Early Child Care Quality and Learning for Toddlers at Risk: The Responsive Early Childhood Program.	Susan H. Landry, Tricia A. Zucker, Heather B. Taylor, Paul R. Swank, Jeffrey M. Williams, Michael Assel, April Crawford, and Weihua Huang; Jeanine Clancy-Menchetti, Christopher J. Lonigan, Beth M. Phillips; Nancy Eisenberg, Tracy L. Spinrad; Jill de Villiers, Peter de Villiers; Marcia Barnes; Prentice Starkey, Alice Klein en the School Readiness Research Consortium - 2014
5	De basis van opvoeding en ontwikkeling	Hans Meij - 2011
6	The Prosocial Classroom: Teacher Social and Emotional Competence in Relation to Student and Classroom Outcomes.	Patricia A. Jennings en Mark T. Greenberg - 2009

Bijlage 3
Praktijkvoorbeelden per onderwerp - overzicht 2022

Praktijkvoorbeelden 2022	
Onderwerp	
Diversiteit en inclusie	
1	De peutergroep als diverse minimaatschappij
2	De intern begeleider: waarborgen van de kwaliteit van kinderopvang
Groepsdynamica:	
1	Groepsdynamica door gezamenlijke spelverhalen
2	Creëren van een groepsgevoel door het versterken van de groepsidentiteit op de BSO
3	Het maken en spelenderwijs toepassen van groepsafspraken op de BSO
Positieve gedragsondersteuning:	
1	Een jaar lang vriendelijkheid

Bijlage 4
Tools per onderwerp - overzicht 2022

Tools 2022	
Onderwerp	
Diversiteit en Inclusie	
1	Kaartenset 'Wij zijn samen verschillend'
2	Inclusie en diversiteit op de pedagogische kaart
3	Zicht op diversiteit en inclusie
4	Wat bedoelen we met diversiteit en inclusie
5	Waarom is aandacht voor diversiteit en inclusie belangrijk
6	Diversiteit en inclusie in de praktijk – organisatorische aspecten
7	Diversiteit en inclusie in de praktijk – samenwerken met ouders
8	Diversiteit en inclusie in de praktijk – identiteitsvorming
9	Diversiteit en inclusie in de praktijk – kinderparticipatie
10	Diversiteit en inclusie - hoe doe je dat met heel jonge kinderen
11	Diversiteit en inclusie – hoe begin je met de mozaïekbenadering
12	De kijkwijzer diversiteit en inclusie – introductie
13	De kijkwijzer diversiteit en inclusie – het gebruik
Groepsdynamica	
1	Kletspot groepsdynamica
2	Checklist en tipkaarten voor een positieve groepsdynamiek
Positieve gedragsondersteuning	
1	Liefdevol begrenzen, een podcastaflevering van Kindergarden
2	Zicht en grip op positieve gedragsondersteuning op de groep

Bijlage 5
Samenstelling ontwikkelteams - overzicht 2022

Samenstelling ontwikkelteams 2022

Diversiteit en Inclusie

Pedagogisch professionals	Onderzoeker
• **Anja Booi,** Kinderopvang SKR • **Anne van Driel ,** Peuter&Co • **Annemieke Drost,** Kindercentrum Bzzzonder • **Berry Tielbeke,** Kinderopvang Solidoe • **Claire Lasse Droog,** Kinderopvang De Bilt • **Daan Verboven,** BSO Villa Verboven • **Daniëlle van de Wege,** Kinderopvang Zeeuws-Vlaanderen • **Dorine Raats,** Humankind • **Niloufar Rezaei Jolfaei-Louwerse,** Kibeo • **Femke van Dam,** Kappio Kinderopvang	• **Christel Eijkholt,** Universiteit Utrecht

Groepsdynamica

Pedagogisch professionals	Onderzoeker
• **Allard Hauer,** Stichting Humankind • **Anne Witsmeer,** Bixo • **Berit van Schagen,** 't Leidsche Tuynhuis • **Diana Turkenburg- de Haan,** KinderRijk • **Esmeralda Sweeris,** Kinderopvang Mundo • **Krista Doornbosch,** Perron07 • **Marinda Fischer,** Het Leidsche Tuynhuis • **Rebecca Baas-Meijer,** KOK Kinderopvang • **Sonja Vetter,** Peuteropvang Heerlen • **Wendy van Sonsbeek,** De Eerste Stap	• **Saskia van Schaik,** Radboud Universiteit Nijmegen

Positieve gedragsondersteuning

Pedagogisch professionals	Onderzoeker
• **Bichou Broeren,** Peutergroep de Kroevendonk • **Gertine Hogewoning,** KION • **Hedwig Beutick,** BLOS Kinderopvang • **Ineke Kleisen,** BSO De Zeekraai • **Kim Idenburg,** JongLeren • **Kimberley Speelmans,** KindeRdam • **Marieke Meijer,** Kindergarden • **Mariska Rensen,** Floreokids • **Marit Maarse,** GO! Kinderopvang • **Ruth Kiers,** Kinderopvang 't Kasteel B.V. • **Tanja Hak,** Kindercentrum 't Kickertje • **Tessa Zwart,** Kinderopvang Baloe B.V.	• **Cathy van Tuijl,** Universiteit Utrecht

Expertisecentrum
Kinderopvang
Pedagogische kwaliteit